

Moshe and Yehoshua

This topic has not yet undergone editorial review

Introduction

In Bavli Bava Batra, Moshe and Yehoshua are compared, with Moshe being likened to the sun and Yehoshua to the moon. The analogy is an apt one, as many of Yehoshua's deeds do indeed reflect those of his teacher. Again and again, the reader feels a sense of déjà vu, as Yehoshua re-enacts events from the life of Moshe. Moreover, the text consciously calls for a comparison of the two luminaries via both explicit references and literary allusions. What are we to make of the many similarities in the way the story both unfolded and is told? Does Yehoshua ever shine on his own, or is he always borrowing from the light of Moshe?

Content Parallels

The following chart displays many of the points of contact between Moshe and Yehoshua, emphasizing how Yehoshua both mirrored his mentor and finished tasks Moshe left uncompleted:

<p style="text-align: center;">Leadership</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Title – Both Moshe and Yehoshua are referred to as an "עֶבֶד ה'".¹ They are the only two leaders in Tanakh to merit the title. • Encouragement needed – At the beginning of their careers each leader lacks confidence and needs Hashem to tell them, "I will be with you".² • Miracles lead to recognition– The miracle of Yam Suf leads the nation to believe in Moshe,³ while the splitting of the Jordan similarly leads them to recognize Yehoshua as his successor.⁴ • King and prophet – In contrast to other leaders, Moshe and Yehoshua each take on both political and spiritual roles, combining the positions of king and prophet. • Concluding speeches – Both Moshe and Yehoshua give motivational speeches to the nation before they die where they review major historical events and adjure the people to stay faithful to Hashem.
<p style="text-align: center;">Similar Events</p>	<p>Many of the pivotal events of Moshe's career occur again during Yehoshua's tenure</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revelation – At the burning bush, an angel tells Moshe to remove his sandals, since the land upon which he stands is holy. In Yericho, Yehoshua is told the same. • Splitting of water – The miracle of the splitting of Yam Suf is repeated in the time of Yehoshua as the Jordan is similarly cut in two.⁵ • Tenth of Nisan – Crucial preparations take place on the tenth of Nisan. The nation prepares the lamb for the Pesach sacrifice in the time of Moshe, and they cross the Jordan to begin the Conquest in the time of Yehoshua. • Pesach – The Pesach is sacrificed before the major events of each era, the Exodus and the Conquest.⁶ • Spies – Both Moshe and Yehoshua send spies to check out the land before the intended Conquest.
<p style="text-align: center;">Completion of Tasks</p>	<p>Tasks begun by Moshe are completed by Yehoshua:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Conquest – Moshe aids the nation to conquer the eastern side of the Jordan, while Yehoshua leads the people to conquer the west.⁷ • Inheritance – While Moshe gives the 2 1/2 tribes their inheritance in the lands conquered from Sichon and Og, Yehoshua apportions the rest of the land to the remaining tribes.⁸ • Cities of Refuge – Moshe allocates three cities on the eastern side of the Jordan and Yehoshua designates the three cities on the western side.
<p style="text-align: center;">Keeping Promises and Commands</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oath of 2 1/2 tribes – Yehoshua ensures that the 2/12 tribes fulfill their promise to Moshe and fight in the front lines.⁹

- **Blessings and curses** – Yehoshua sets up the ceremony of blessings and curses at Mt. Eival and Mt. Gerizim as commanded by Moshe.¹⁰
- **Calev and daughters of Tzelofchad** – Yehoshua gives Calev the land of Chevron as promised him by Moshe, and ensures that the daughter's of Tzelofchad get their proper inheritance, "as commanded by Moshe".

Literary Allusions

The above content parallels are buttressed by many literary allusions:¹¹

משה	יהושע
(דברים ל"א:ב') וַיִּי אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה.	(יהושע א':ב') מֹשֶׁה עִבְדִּי מֵת וְעַתָּה קוּם עֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה
(דברים י"א:כ"ד) כָּל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם יִהְיֶה מִן הַמִּדְבָּר וְהַלְבִּנּוֹן מִן הַנֶּהָר נָהָר פָּרַת וְעַד הַיָּם הָאֲחֵרוֹן יִהְיֶה גְבוּלְכֶם. לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ בַּפְּנֵיכֶם...	(יהושע א':ג-ה') כָּל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם נִתְּתִיו כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֵל מֹשֶׁה. מִהַמִּדְבָּר וְהַלְבִּנּוֹן הַזֶּה וְעַד הַנֶּהָר הַגָּדוֹל נָהָר פָּרַת כָּל אֶרֶץ הַחֲתִים וְעַד הַיָּם הַגָּדוֹל מְבֹאָה הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְבוּלְכֶם. לֹא יִתְיַצֵּב אִישׁ לִפְנֵיךְ...
(שמות ג':י"ב) וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ (דברים ל"א:ח') וַיִּי ... הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ לֹא יִרְפָּךְ וְלֹא יַעֲזֹבְךָ.	(יהושע א':ה') כַּאֲשֶׁר הֵייתִי עִם מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ לֹא אֶרְפָּךְ וְלֹא אֶעֱזֹבְךָ.
(דברים ל"א:ט') וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת	(יהושע א':ח') לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּה מִפִּיךָ
(דברים ל"א:ז') חֲזֹק וְאַמֵּץ כִּי אַתָּה תְּבֹאֵ אֶת הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לְאַבְתָּם לָתֵת לָהֶם וְאַתָּה תִּנְחִילָנָה אוֹתָם.	(יהושע ו') חֲזֹק וְאַמֵּץ כִּי אַתָּה תִּנְחִיל אֶת הָעָם הַזֶּה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּם לָתֵת לָהֶם.
(דברים ל"א:ו',ח') חֲזֹקוּ וְאַמְצוּ אֵל תִּירָאוּ וְאֵל תַּעֲרֹצוּ... וַיִּי הוּא הַהִלֵּךְ לִפְנֵיךְ הוּא יִהְיֶה עִמָּךְ... לֹא תִירָא וְלֹא תַחַת	(יהושע א':ט') הֲלוֹא צְוִיתִיךָ חֲזֹק וְאַמֵּץ אֵל תַּעֲרֹץ וְאֵל תַּחַת כִּי עִמָּךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תִּלְךָ
(שמות י"ב:ל"ט) וְגַם צִדָּה לֹא עָשׂוּ לָהֶם (שמות ה':ג') נִלְכָּה נָא דָרְךָ שְׁלֹשֶׁת יָמִים	(יהושע א':י"א) הֲכִינוּ לָכֶם צִדָּה כִּי בַעֲדוֹ שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן
(במדבר ל"ב:כ"ו-כ"ז) טַפְּנוּ נְשִׁינוּ מִקְּנֵנוּ וְכָל בְּהֵמַתְּנוּ יִהְיוּ שֵׁם בְּעָרֵי הַגִּלְעָד (דברים ג':י"ח) חֲלוּצִים תַּעֲבְרוּ לִפְנֵי אַחֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל בְּנֵי חֵיל.	(יהושע א':י"ד) נְשִׁיכֶם טַפְּכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעֲבְרוּ חֲמִשִּׁים לִפְנֵי אַחֵיכֶם כָּל גְּבוּרֵי הַחֵיל וְעִזְרְתֶם אוֹתָם.
(דברים ג':כ') עַד אֲשֶׁר יָנִיחַ יְיָ לְאַחֵיכֶם כָּכֶם וַיִּרְשׁוּ גַם הֵם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָהֶם בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְשַׁבְתֶּם אִישׁ לִירֻשָׁתוֹ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם.	(יהושע א':ט"ו) עַד אֲשֶׁר יָנִיחַ יְיָ לְאַחֵיכֶם כָּכֶם וַיִּרְשׁוּ גַם הֵמָּה אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָהֶם וְשַׁבְתֶּם לְאֶרֶץ יְרֻשַׁתְכֶם וַיִּרְשְׁתֶּם אוֹתָהּ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה...

<p>(במדבר י"ג:ב', י"ח) שָׁלַח לְךָ אַנְשִׁים... וּרְאִיתֶם אֶת הָאָרֶץ מֵה הוּא</p>	<p>(יהושע ב':א') וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן מִן הַשְּׁטִים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מִרְגְּלִים חָרַשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת הָאָרֶץ</p>
<p>(שמות ט"ו:ט"ו-ט"ז) אֲזַ נִבְהִלּוּ אֱלוֹפֵי אֲדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֵאחָזְמוּ רַעַד נִמְגּוּ כָּל יִשְׁבֵי כְנָעַן. תִּפְּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפְחַד...</p>	<p>(יהושע ג':ט') וַתֹּאמֶר אֶל הָאֲנָשִׁים יְדַעְתִּי כִי נִתַּן יְיָ לָכֶם אֶת הָאָרֶץ וְכִי נִפְלָה אֵימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נִמְגּוּ כָּל יִשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם...</p>
<p>(שמות ט"ו:ח') וּבְרוּחַ אַפִּיךָ נִעְרַמוּ מִים נִצְבּוּ כְמוֹ נַד נְזִלִים קָפְאוּ תַהֲמַת בְּלֵב יָם (שמות יד:כא) וַיֵּשֶׁם אֶת הַיָּם לְחֶרְבָּה</p>	<p>(יהושע ג':ט"ז-י"ז) וַיַּעֲמְדוּ הַמַּיִם הַיַּרְדִּים מִלְמַעְלָה קָמוּ נִד אֶחָד... וְכָל יִשְׂרָאֵל עֹבְרִים בְּחֶרְבָּה</p>
<p>(שמות י"ג:י"ד) וַהֲיָה כִי יִשְׁאַלְךָ בֶנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם מִבַּיִת עֲבָדִים.¹²</p>	<p>(יהושע ד':כ"א) וַיֹּאמֶר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁר יִשְׁאַלְוּ בְּנֵיכֶם מָחָר אֶת אֲבוֹתָם לֵאמֹר מַה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה.</p>
<p>(שמות ג':ה') וַיֹּאמֶר אֵל תִּקְרַב הֵלֶם שֶׁל נִעְלִיךָ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא</p>	<p>(יהושע ה':ט"ו) וַיֹּאמֶר שֶׁר צָבָא יְיָ אֵל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁל נִעְלִיךָ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ הוּא</p>
<p>(דברים ב':ל"א-ל"ה) וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי רְאֵה הִחַלְתִּי תַת לְפָנֶיךָ אֶת סִיחֹן וְאֶת אֶרְצוֹ... וְנִלְכַד אֶת כָּל עָרָיו בְּעֵת הַהוּא וַנִּחְרַם אֶת כָּל עִיר מִתָּם וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף לֹא הִשְׁאֲרָנוּ שְׂרִיד. רַק הַבְּהֵמָה בְּזוֹנָנוּ לָנוּ וּשְׁלַל הָעָרִים אֲשֶׁר לְכַדְנוּ.</p> <p>(דברים ג':ב') וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי אֵל תִּירָא אֲתוּ כִּי בִיָּדְךָ נִתְּתִי אֲתוּ וְאֶת כָּל עַמּוֹ וְאֶת אֶרְצוֹ וְעָשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֶשְׁבוֹן.</p>	<p>(יהושע ו':ב', כ"א) וַיֹּאמֶר ה' אֵל יְהוֹשֻׁעַ רְאֵה נִתְּתִי בְיָדְךָ אֶת יְרִיחוֹ וְאֶת מַלְכָּהּ גִּבּוֹרֵי הַחֵיל. וַיִּחְרַיְמוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר בְּעִיר מֵאִישׁ וְעַד אִשָּׁה מִנֶּעֶר וְעַד זָקֵן וְעַד שׂוֹר וְשֶׂה וְחִמּוֹר לְפִי חֶרֶב.</p> <p>(יהושע ח':א'-ב') וַיֹּאמֶר ה' אֵל יְהוֹשֻׁעַ אֵל תִּירָא... רְאֵה נִתְּתִי בְיָדְךָ אֶת מֶלֶךְ הָעֵי וְאֶת עַמּוֹ וְאֶת עִירוֹ וְאֶת אֶרְצוֹ. וְעָשִׂיתָ לָעֵי וּלְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְיְרִיחוֹ וּלְמַלְכָּהּ רַק שְׁלָלָהּ וּבְהֵמָתָה תִּבְזוּ לָכֶם...</p>
<p>(שמות י"א:ז') וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחְרַץ כְּלָב לְשַׁנּוּ לְמֵאִישׁ וְעַד בְּהֵמָה לְמַעַן תִּדְעוּן אֲשֶׁר יִפְלֶה יְיָ בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל.</p>	<p>(יהושע י":כ"א) וַיֵּשְׁבוּ כָּל הָעָם אֶל הַמַּחֲנֶה אֵל יְהוֹשֻׁעַ מִקְדָּה בְּשָׁלוֹם לֹא חָרַץ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאִישׁ אֶת לְשַׁנּוּ.</p>
<p>(דברים ל"ד:ה') וַיָּמַת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד יְיָ</p>	<p>(יהושע כ"ד:כ"ט) וַיָּמַת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן עֶבֶד יְיָ</p>

half tribes fulfill the conditions "commanded to them by Moshe". Similarly, the book makes sure to preface Yehoshua's conquests with those of Moshe and to introduce Yehoshua's allocation of the land with Moshe's previous division.

Points of Contrast

- **Obedience versus Rebellion** – One major difference between the tenures of Moshe and Yehoshua is that the latter is marked by obedience to both Yehoshua and Hashem, while the former is filled with complaints, sins and outright rebellions. No where in Yehoshua do the people question his authority, and with the exception of the actions of Akhan, there is no description of the people acting against Hashem. Moshe, in contrast, dealt with the nation's doubting of both himself and Hashem, and demands for alternative leadership.
- **Success and Failure** – Moshe is portrayed as having ultimately failed to bring the nation into the Land of Israel, while the Book of Yehoshua presents Yehoshua as succeeding in his conquests.²¹

Implications

One of the biggest challenges faced by Yehoshua as he took the mantle of leadership was the difficulty of succeeding Moshe and filling his shoes. Would the people respect him as a rightful heir to Moshe, or scorn and reject him out of hand as a poor substitute? Hashem ensures the former by repeatedly showing Yehoshua himself,²² the nation, and the reader that Yehoshua is the chosen successor. The many parallels teach that whatever Moshe did, Yehoshua could do just as well. Moreover, whatever Moshe did not have the opportunity to complete, Yehoshua could finish for him. Yehoshua proves himself, and as such, never in the entire book is Yehoshua's authority challenged, as the text testifies, "וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ כְּאִשֶּׁר יֵרְאוּ אֶת מֹשֶׁה כֹּל יְמֵי",²³ "וְהָיָה".²³

¹ Moshe is called an עֶבֶד י"י on 18 occasions, while Yehoshua is given the title twice (See Yehoshua 24:29 and Shofetim 2:8). In fact, the Book of Yehoshua is framed by mention of the death of "Moshe, the servant of Hashem" in its opening verse, and the death of "Yehoshua, the servant of Hashem" in its last chapter.

² After Moshe asks, "Who am I to go to Paroh" Hashem says, "I will be with you" (Shemot 3:12). Hashem echoes this encouragement to Yehoshua, telling him "As I was with Moshe so will I be with you", and adds, "חֲזַק וְאַמֵץ" (Yehoshua 1:5-6). These are the same two phrases which Moshe had previously used to encourage Yehoshua before his death: "וַיִּצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון וַיֹּאמֶר חֲזַק וְאַמֵץ... וְאַנְכִי אֶהְיֶה עִמָּךְ" (Devarim 31:23).

³ See Shemot 14:31.

⁴ See Yehoshua 4:14.

⁵ Yehoshua explicitly makes the comparison, telling the nation, "אֲשֶׁר הוֹבִישׁ י"י אֶלְהֵיכֶם אֶת מִי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵיכֶם עַד", "עֲבַרְכֶם כְּאִשֶּׁר עָשָׂה י"י אֶלְהֵיכֶם לַיָּם סוּף".

⁶ It is possible that in each case there was mass circumcision as well. Though such a communal circumcision is not explicit in Shemot, Rashi and others learn from the language of Hashem's command to Yehoshua "שׁוּב מִלְּאֵל שְׁנִית" that on the eve of the Exodus this had occurred.

⁷ The text explicitly makes a connection between the events. After the conquest of Sichon and Og, Moshe tells Yehoshua, "עֵינֶיךָ הֵרְאִיתָ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֶלְהֵיכֶם לְשֵׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה כֵּן יַעֲשֶׂה ה' לְכָל הַמְּמַלְכוֹת אֲשֶׁר אֵתָּה עֹבֵר",

"שמה". In addition, the descriptions of the conquests of Yericho and the Ai allude back to Moshe's original battles through shared language. as seen in the chart of literary allusions below.

⁸ Sefer Yehoshua connects the two processes, introducing Yehoshua's apportioning of the land by recounting Moshe's previous deeds. Yehoshua 13:32 summarizes, "אלה אשר נחל משה בערבות מואב" and the next chapter begins, "ואלה אשר נחלו בני ישראל בארץ כנען אשר נחלו אותם אלעזר הכהן ויהושע בן נון".

⁹ Yehoshua reminds them of their promise, recalling what Moshe had previously commanded them: "זכור את הדבר אשר צוה אתכם משה".

¹⁰ Here, too, Sefer Yehoshua explicitly comments that Yehoshua is fulfilling the command of Moshe: "כאשר צוה משה עבד יי את בני ישראל ככתוב בספר תורת משה"

¹¹ See Prof. E. Assis, "משה ליהושע ומנס לטבע," (Jerusalem, 2016) who discusses many of the parallels brought below throughout his book. See also R"Y Kiel, Da'at Mikra on Yehoshua, (Jerusalem, 1991):36-48, for a thorough list of parallels between the Book of Yehoshua and others books of Tanakh.

¹² See also Devarim 6:20, "כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדת והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלהינו אתכם."

¹³ See Tehillim 33:7 and 78:13. See also Yeshayahu 17:11 where the word also appears but with a different meaning.

¹⁴ See Divrei HaYamim 28:20, David's words to Shelomo before his death. The context there is also one of encouragement to a new leader who has to fill big shoes. The two phrases "חזק ואמץ" and "אל תחת" also come together when Chizkiyahu attempts to calm the nation's fears in face of the Assyrian threat (See Divrei HaYamim II 32:7).

¹⁵ For example, see Yehoshua 1:3-4 / Devarim 11:24, Yehoshua 1:15 / Devarim 3:20, Yehoshua 5:15 / Shemot 3:5 and Yehoshua 10:21 / Shemot 11/7.

¹⁶ See "אשר ישאלון בניכם" versus "כי ישאלך בנך".

¹⁷ Compare, for instance, "לא ירפך ולא יעזבך" and "לא ארפך ולא אעזבך".

¹⁸ For example, compare "נשיכם טפכם ומקניכם" and "טפנו נשינו מקננו".

¹⁹ For example, Yehoshua says "הים הגדול" in place of "הים האחרון", or "גבורי החיל" instead of "בני חיל".

Yehoshua describes the total destruction of Yericho by pointing to the deaths of "ועד אשה מנער ועד זקן", while Moshe had described the similar destruction of Og's lands by saying "ועד שור ושה וחמור כל עיר מתם". In this last case, the differences are very blatant and if not for surrounding parallels a case could not be made for intentionality in the allusion.

²⁰ See R"E Assis, "משה ליהושע ומנס לטבע," (Jerusalem, 2016) who makes this point.

²¹ Though areas remained unconquered, Sefer Yehoshua does not present this as a failing of Yehoshua, nor is he punished for it. In contrast, Hashem promises to help the nation inherit the remaining Canaanite pockets.

²² Note how Hashem must tell him, "לא יתצב איש לפניך כל ימי חייך כאשר הייתי עם משה אהיה עמך"

²³ "And they feared [Yehoshua] just as they feared Moshe all the days of his life." See also the words of the two and half tribes: "ככל אשר שמענו אל משה כן נשמע אליך" (just as we listened to Moshe, so too we shall listen to you).